

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ & Δ.Π.
ΤΜΗΜΑ ΕΘΝΙΚΩΝ ΔΡΥΜΩΝ & ΑΙΣ.Δ.

Αθήνα 10 Ιουλίου 1987

Αριθ.Πρωτ. οικ. 90297/4178

ΠΡΟΣ: Πίνακα Διανομής

Ταχ.Δ/ση : Ιπποκράτους 3-5(101 64)
Πληροφορίες : Κ.Κασιούμης
Τηλέφωνο : 3600807

ΘΕΜΑ: Διευκρινήσεις σχετικά με
τα έργα αναφυχής.

Με αφορμή διάφορα ερωτήματα με τα οποία ζητούνται διευκρινίσεις σχετικά με τα έργα αναφυχής, ιδιαίτερα αυτά που γίνονται σε χώρους μέσα ή κοντά σε δήμους ή Κοινοότητες, σας επισημαίνουμε τα ακόλουθα:

1. Η ενασχόληση της υπηρεσίας μας με την οργάνωση χώρων υπαίθριας αναφυχής, που πραγματοποιήθηκε με πολύ επιτυχία τα τελευταία χρόνια, είχε ως σκοπό να δώσει την ευκαιρία στο κοινό να αντιληφθεί την αξία της απασχόλησής του με διάφορες απλές δραστηριότητες στο ύπαιθρο, ιδιαίτερα σε δασικούς χώρους, στον ελεύθερο χρόνο του. Επεδίωκε ακόμα να φέρει τον άνθρωπο κοντά στο δάσος και στη φύση, ώστε να κατανοήσει την αξία τους και να συνειδητοποιήσει περισσότερο την ανάγκη για την προστασία τους. Τα έργα αναφυχής δηλαδή εξυπηρετούν στην ουσία, με μια ευρύτερη έννοια και σκοπούς προστασίας των δασών και του φυσικού περιβάλλοντος γενικότερα.

Παράλληλα, η πρωτοβουλία της υπηρεσίας μας είχε ως σκοπό να ευαισθητοποιήσει και άλλους φορείς προς την κατεύθυνση αυτή, όπως είναι κύρια οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, ώστε να αντιληφθούν την αξία της οργάνωσης υπαίθριων χώρων και γενικά χώρων πρασίνου για το κοινό, και να αναλάβουν οι ίδιοι παρόμοιες πρωτοβουλίες στις περιοχές της αρμοδιότητάς τους.

Για την υλοποίηση των παραπάνω και δεδομένου ότι τα έργα αναφυχής εξυπηρετούν το κοινό γενικά και απευθύνονται σ'όλο τον πληθυσμό, η υπηρεσία μας, που ανέλαβε την πρωτοβουλία για τα έργα αυτά, επεντάθηκε πολλές φορές μέχρι τώρα στην οργάνωση κατάλληλων χώρων και σε εκτάσεις που ανήκουν στους Ο.Τ.Α. ή άλλους οργανισμούς και εξυπηρετούν παρόμοιους σκοπούς. Χώροι αναφυχής δημιουργήθηκαν ακόμα και σε διάφορες γυμνές ή εγκαταλελειμμένες εκτάσεις ή άλλους ελεύθερους χώρους, ιδιαί-

τερα όταν δεν υπήρχαν άμεσα διαθέσιμες δασικές εκτάσεις σε προσιτή απόσταση, όπου παράλληλα με τις ευκολίες αναφυχής εκτελούνται επίσης διάφορα έργα για τη βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος, κυρίως με φυτεύσεις δασικών και άλλων ειδών, με την κατάλληλη διαμόρφωση του εδάφους κλπ.

Είναι αναμφισβήτητο ότι οι παραπάνω πρωτοβουλίες απέδωσαν θετικά αποτελέσματα και σε πολλές περιπτώσεις, μπορεί να πει κανείς, ότι δημιούργησαν θετικό κλίμα των πολιτών απέναντι στη δασική υπηρεσία. Οποσδήποτε δε η συνεργασία μας αυτή με τους ΟΤΑ ή άλλους οργανισμούς, με την εκτέλεση έργων αναφυχής ακόμα και μέσα σε δήμους ή Κοινότητες, εφ'όσον έχει ζητηθεί η συνεργασία της υπηρεσίας μας για το σκοπό αυτό, είναι δικαιολογημένη και σύμφωνη με τους γενικώτερους σκοπούς των έργων αναφυχής, όπως καθορίστηκαν παραπάνω.

2. Με το παραπάνω πνεύμα στάλθηκε και η αριθ. 166586/3229/9-5-1985 εγκύκλιος διαταγή μας, η φιλοσοφία της οποίας είναι ότι το πρόγραμμα αναφυχής δεν περιορίζεται σε απλά και μικρά έργα, αλλά μπορεί να επεκτείνεται και σε συνθετώτερες κατασκευές και ευκολίες που εκπληρούν το σκοπό της αναφυχής γενικά, παρέχοντας την ευκαιρία στο κοινό να απολαύσει διάφορες δραστηριότητες στο ύπαιθρο και να κατανοήσει τους σκοπούς της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, πάντοτε βέβαια μέσα στα πλαίσια των υφισταμένων δυνατοτήτων και περιορισμών.

Θα πρέπει να τονιστεί εδώ, ότι παρά το γεγονός ότι η αναφυχή μπορεί να περιλαμβάνει πολλές και ποικίλες δραστηριότητες και αντίστοιχα έργα για την υλοποίησή τους, όλες οι επεμβάσεις, ιδιαίτερα όταν γίνονται σε δάση και δασικές εκτάσεις, δεν μπορούν να δικαιολογηθούν σαν έργα αναφυχής, με την αντίστοιχη μελέτη για το σκοπό αυτό, χωρίς άλλη διαδικασία. Για πολλές από τις επεμβάσεις αυτές προβλέπεται ειδική διαδικασία σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Ένας " χώρος ελεύθερου παιχνιδιού" για παράδειγμα που γίνεται σε ένα διάκενο ή σε κατάλληλα επιλεγμένο και διαμορφωμένο χώρο 2-3 στρεμμάτων σε μια ευρύτερη δασική έκταση, ή ένα φιλέ για βόλει κρεμασμένο σε δύο δένδρα ή και σε ξύλινους προσωρινούς στύλους, μπορούν να ενταχθούν στα έργα αναφυχής γιατί δεν αλλάζουν τη μορφή του δάσους, ούτε επηρεάζουν τη δυνατότητα για την εξυπηρέτηση των ποικίλων λειτουργιών του. Δεν μπορεί όμως να δικαιολογηθεί μέσα στα έργα αυτά ένα κανονικό γήπεδο ποδοσφαίρου

ή άλλα γήπεδα που γίνονται με προδιαγραφές της Γ.Γ. Αθλητισμού. Για τις επεμβάσεις αυτές θα πρέπει εκτός από τη μελέτη οργάνωσης του χώρου για αναφυχή, να τηρούνται και οι διαδικασίες που προβλέπονται στη σχετική νομοθεσία, ιδιαίτερα στο κεφάλαιο ΣΤ του Ν. 998/1979.

Το ίδιο μπορεί να πει κανείς και για την περίπτωση των αναφυκτηρίων. Μια προσωρινή καντίνα κινητή ή σε λυόμενο οίκημα, που προσφέρει αναφυκτικά ή και καφέδες για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών του χώρου και δεν λειτουργεί σε επιχειρηματική βάση, μπορεί να δικαιολογηθεί μέσα στα έργα αναφυχής σε δασικές εκτάσεις. Όταν όμως πρόκειται για κανονικό περίπτερο -αναφυκτήριο με όλες τις απαραίτητες ευκολίες και με χώρους τραπεζιών κλπ. τότε, εφόσον είναι απαραίτητο να γίνει στα πλαίσια της οργάνωσης του χώρου για αναφυχή, θα τηρηθούν επίσης και όλες οι διαδικασίες που προβλέπονται από τη νομοθεσία για την επέμβαση αυτή.

Εφιστούμε λοιπόν την προσοχή σας στην τήρηση των σχετικών διατάξεων, όταν στα πλαίσια της οργάνωσης χώρων για σκοπούς αναφυχής, ιδιαίτερα σε δασικές εκτάσεις, προτείνετε επεμβάσεις για τις οποίες προβλέπεται ειδική διαδικασία για την υλοποίησή τους.

3. Ένα άλλο θέμα που έχει ανακύψει σχετικά με τους χώρους αναφυχής, για τους οποίους η υπηρεσία μας κατέβαλε τεράστιες δαπάνες και μόχθο μέχρι τώρα, είναι ότι πολλοί από αυτούς παραμένουν μετά την ολοκλήρωσή τους χωρίς την απαιτούμενη προστασία και συντήρηση. Συνέπεια αυτού είναι ότι πολλά από τα έργα αναφυχής έχουν υποστεί σοβαρές ζημιές, ωρισμένα δε κινδυνεύουν να τεθούν σε ολοσχερή αχρηστία, με αποτέλεσμα όχι μονάχα να μη ανταποκρίνονται στο σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκαν, αλλά να προκαλούν και δυσμενή σχόλια για την υπηρεσία μας.

Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα έντονο στους χώρους που δημιουργήθηκαν σε δημοτικές -κοινοτικές εκτάσεις ή εκτάσεις άλλων οργανισμών, στα πλαίσια της συνεργασίας της υπηρεσίας μας με τους οργανισμούς αυτούς.

Είναι αυτονόητο ότι οι χώροι αυτοί δημιουργήθηκαν για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες αναφυχής του αντίστοιχου δήμου ή κοινότητας, τα έργα αναφυχής είναι πλέον δικιά τους, και κατά συνέπεια σ'αυτούς ανήκει και η ευθύνη για τη βελτίωση, τη συντήρηση και τη λειτουργία τους. Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των σκοπών για τους οποίους δημιουργήθηκαν οι χώροι αναφυχής στις παραπάνω εκτάσεις, αλλά και για την εξασφάλιση των συμφερόντων των αντίστοιχων δήμων και κοινότητων, θα ενεργήσετε τα παρακάτω:

Αμέσως μετά την ολοκλήρωση οποιουδήποτε χώρου ή έργου αναφυχής

σε δημοτικές-κοινοτικές ή εκτάσεις άλλων οργανισμών, θα καλείται εγγράφως ο ενδιαφερόμενος δήμος ή κοινότητα να παραλάβει τα έργα-κατασκευές και να αναλάβει τη συντήρηση και λειτουργία τους, με πρωτόκολλο παράδοσης και παραλαβής αντίγραφο του οποίου θα στέλνεται και στο Τμήμα Εθνικών Δρυμών και Αισθητικών Δασών. Όταν πρόκειται για χώρους αναφυχής σε εκτάσεις που ανήκουν σε άλλους οργανισμούς, εκτός των Ο.Τ.Α., και η χρήση του χώρου, καθώς και η συντήρηση και λειτουργία του θα γίνεται από το δήμο ή την κοινότητα, στα διοικητικά όρια της οποίας βρίσκεται ο χώρος αναφυχής, είναι απαραίτητη και η "συγκατάθεση" του αντίστοιχου οργανισμού για το σκοπό αυτό. Είναι απαραίτητο επίσης και αυτό πρέπει να αποτελεί προϋπόθεση της οποιασδήποτε συνεργασίας, να εξασφαλίζεται στις παραπάνω περιπτώσεις εκ των προτέρων η διαβεβαίωση του αντίστοιχου Ο.Τ.Α. (ή άλλου οργανισμού) ότι θα αναλάβει εξ ολοκλήρου τη συντήρηση και λειτουργία του χώρου αναφυχής, μετά την παράδοσή του στο κοινό για χρήση.

Οι κ.κ. Νομάρχες και το Υπουργείο Εσωτερικών όπου κοινοποιείται η παρούσα, παρακαλούνται για την παροχή των απαραίτητων οδηγιών-κατευθύνσεων και την εξασφάλιση των δυνατοτήτων στις αντίστοιχες κοινότητες-δήμους της περιφέρειάς τους, ώστε να ανταποκριθούν πληρέστερα στην ανάγκη για την αποτελεσματική προστασία, συντήρηση και λειτουργία των παραπάνω χώρων υπαίθριας αναφυχής.

Πιστεύουμε ακόμα ότι με τα έργα που έχουν γίνει μέχρι τώρα σε πανελλήνια κλίμακα, έχει κατανοηθεί σε μεγάλο βαθμό η αξία των χώρων υπαίθριας αναφυχής, καθώς και ο ρόλος τους και οι αρχές που πρέπει να τηρούνται στην οργάνωσή τους. Είναι απαραίτητο επομένως να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για την ενθάρυνσή των ΟΤΑ ή άλλων οργανισμών, ώστε να αναλάβουν οι ίδιοι την οργάνωση χώρων υπαίθριας αναφυχής σε χώρους που ανήκουν στην αρμοδιότητά τους, χωρίς βέβαια αυτό να αποκλείει την συνδρομή της υπηρεσίας μας όταν αυτό ζητηθεί και υπάρχουν οι δυνατότητες για το σκοπό αυτό.

4. Εκτός από τους χώρους αναφυχής σε δημοτικές-κοινοτικές εκτάσεις, έχει εκδηλωθεί ενδιαφέρον σε πολλές περιπτώσεις από διάφορους δήμους και κοινότητες, να αναλάβουν τη μέριμνα για τη χρησιμοποίηση και τη λειτουργία χώρων αναφυχής ή διαφόρων έργων μέσα σ' αυτούς (π.χ. περίπτερα αναφυκτήρια) που ανήκουν κατά κυριότητα στο δημόσιο.

Στις περιπτώσεις αυτές, σας γνωρίζουμε ότι υπάρχει η δυνατότητα παραχώρησης κατά χρήση των χώρων αναφυχής (περίπτερα αναφυκτήρια) στους δήμους ή κοινότητες που ανήκουν διοικητικά σ' αυτούς, ύστερα από σχετική απόφαση του κ. Υπουργού Γεωργίας.

Για το σκοπό αυτό οι υπηρεσίες που αντιμετωπίζουν τέτοιες περιπτώσεις θα απευθύνονται με σχετικό έγγραφό τους (που θα συνοδεύεται από σχετικό αίτημα του αντιστοιχού δήμου ή κοινότητας) προς τη Δ/νση Προμηθειών και Εφοδιασμού, Τμήμα Ε' (Μενάνδρου 22- 105 52 Αθήνα) με κοινοποίηση στο τμήμα Εθνικών Δρυμών και Αισθ. Δασών για να εκφράσει την αποφή του, ώστε να εξεταστεί η δυνατότητα έκδοσης της σχετικής απόφασης παραχώρησης κατά χρήση από τον κ. Υπουργό.

5. Με την παράδοση των παραπάνω χώρων- έργων αναφυχής στους δήμους και τις κοινότητες και την ενεργοποίηση των Ο.Τ.Α. για τη δημιουργία παρόμοιων έργων σε χώρους της αρμοδιότητάς τους, θα δοθούν μεγαλύτερες δυνατότητες στην υπηρεσία μας να ασχοληθεί περισσότερο με την αξιοποίηση του δυναμικού αναφυχής των δασών και των δασικών εκτάσεων της χώρας, ιδιαίτερα με την πραγματοποίηση έργων αναφυχής στον ορεινό χώρο και σε κατάλληλες εκτάσεις που είναι συνήθως απομακρυσμένες ή εντάσσονται μέσα στην ολοκληρωμένη διαχείριση ευρύτερων δασικών εκτάσεων. Θα μπορέσει επίσης να εντείνει τις προσπάθειες της στην πραγματοποίηση κατάλληλων έργων αναφυχής και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στις προστατευόμενες περιοχές μας, δηλαδή στους Εθνικούς Δρυμούς, τα Αισθητικά Δάση και τα Διατηρητέα Μνημεία της Φύσης, στα πλαίσια της ορθολογικής διαχείρισής τους για την εξυπηρέτηση των σκοπών της κήρυξής τους.

6. Είναι επίσης απαραίτητο οι χώροι αναφυχής που θα παραμείνουν, μετά από τις παραπάνω ενέργειες, στην αποκλειστική αρμοδιότητά μας, να αποτελούν πρότυπα συντήρησης και λειτουργίας, ώστε να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στο σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκαν και σε καμιά περίπτωση να μη παρουσιάζουν εικόνα εγκατάλειψης.

Για το σκοπό αυτό, από τις πιστώσεις που σας κατανέμονται κάθε χρόνο για έργα εθνικών δρυμών, αναφυχής κλπ., ένα ποσοστό από αυτά θα χρησιμοποιείται για την προστασία οργάνωση και λειτουργία ήδη υπαρχόντων χώρων αναφυχής στην αρμοδιότητά σας. Ο προγραμματισμός και η εκτέλεση έργων αναφυχής σε νέους χώρους, εν όψει και των δυνατοτήτων που υπάρχουν για χρηματοδότηση, θα πρέπει κατά συνέπεια να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή ώστε να αντιμετωπίζεται και η ανάγκη για τη συντήρηση και λειτουργία των έργων αναφυχής μετά την ολοκλήρωσή τους.

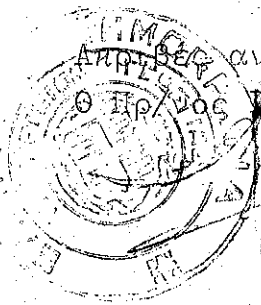
Για την καλλίτερη μεθόδευση των σχετικών εργασιών και εφ'όσον δεν προβλέπεται στη σχετική μελέτη για τη δημιουργία του χώρου αναφυχής, θα συντάσσεται κάθε χρόνο σχετική "Μελέτη Βελτίωσης, Συντήρησης και Λειτουργίας" για όλους τους χώρους αναφυχής για τους οποίους είστε υπεύθυνοι στην περιοχή της αρμοδιότητάς σας. Στη μελέτη αυτή θα προβλέπονται όλα τα έργα-εργασίες και δαπάνες που είναι απαραίτητα για την αποτελεσματική προστασία οργάνωση και λειτουργία των χώρων αναφυχής, ώστε να ανταποκρίνονται πληρέστερα στο σκοπό τους.

Με νέα εγκύκλιο θα σας δωθούν συμπληρωματικές οδηγίες, ιδιαίτερα όσον αφορά τα έργα βελτίωσης, συντήρησης και λειτουργίας των χώρων αναφυχής, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν μπορείτε να προχωρήσετε με βάση τα παραπάνω.

Της εγκυκλίου αυτής παρακαλούμε να λάβουν γνώση όλοι οι υπάλληλοί σας που έχουν σχέση ή ασχολούνται με τα έργα αναφυχής.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

Κ. ΤΣΙΓΑΡΙΔΑΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ

A. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΓΙΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

1. Επιθεωρήσεις Δασών
Έδρες τους
2. Δ/νσεις Δασών Νομών
Έδρες τους
3. Δασαρχεία της Χώρας
Έδρες τους
4. Δ/νσεις Αναδασώσεων Αθηνών,
Θεσ/νίκης και Ροδόπης
Έδρες τους

B. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Υπουργείο Γεωργίας
  - Γραφείο κ. Υπουργού Γεωργίας
  - Γραφείο Ειδικού Γραμματέα κ. Β. Γιωτάκη
  - Δ/νση Προμηθειών και Εφοδιασμού
Τμήμα Ε' - Μενάνδρου 22 - Ενταύθα
  - Δ/νσεις και Τμήματα Δασών
Κεντρικής Υπηρεσίας
  - Ιδρύματα Δασικών Ερευνών
Αθηνών και Θεσ/νίκης
Έδρες τους
  - Γραφείο Τύπου και Δημ. Σχέσεων
Ενταύθα
2. Υπουργείο Εσωτερικών
Γραφείο κ. Γεν. Γραμματέα
3. Νομαρχίες Κράτους
Γραφεία κ. Νομαρχών
Έδρες τους

